

GALESIA

Rau Yo Paulu Iwode Pang Di Galesia I

1 ¹Au Paulu i ayei urata ke aposol. Ngan ye yo ayei urata ke aposol nga ye dada ke di tooltool, too tool sa la ipootau be ayei aposol nga tiap, bong ye Yesu Kirisi inbe Tamada Maro yo ipamaditi Yesu ye ni ke matenge i, in yaru la tikaua urata i pau i. ²Le au i aye di diek kapala yo titara lodi medana pang Yesu nga, ngan amyawara rau naii pang ang di tooltool yo kagaua ye bareme ke Yesu a kayepe ye tana mai Galesia nga.

³Nen le apatarau pang Tamada Maro iye Tool Mai kiidi Yesu Kirisi nen, be yaru lodi pang a tiyei dada dook mata pang, inbe tikaua lo silene kidi pang. ⁴Inbe Kirisi tani in itoo Tamada Maro lono le ya taunu iraiia tinini be igiri noonoo kiidi ye. Ngan ye yo a le iyei nen nga, ngan be nen a ipamulidi ye dada dook tiap yo nookoot di tooltool tiyei nga. ⁵Nen le ole tayitmaka Maro ene a ilo ete a ikenen leu le taukan motingi. Moolmool.

Bingi Dook Mata Sa Mulu Siap

⁶Ai, au i atakrai yang ye yo le palbe leu, inbe kayege tool tani yo ikiu ang panga i. Ya in ikiu ang ye urata ke Kirisi, tool tani yo lono paidi a iyei urata dook mata paidi i, bong ang ngan kayege bingi dook mata ki, inbe kala be la katoo patomonaingi san mulu. ⁷Bong awete pang nen, ni bingi dook mata sa mulu siap. Di tooltool kapala tikapye be tipalele bingi dook mata tani ke Kirisi i. Ngan nen le patomonaingi kidi igarung lomim. ⁸Le kumata be am nga amwete pang ye patomonaingi san le gaongo ben bingi dook mata tani yo muku ngan amweta in tiap nga, ngan dook mata be Maro ikatte am du ye ei yo ikan le taukan motingi i. Le gaongo leu, kumata le bangabangana yo tiyepe ye malala ke Maro ngo sa be iwete pang ye patomonaingi san nga, ngan dook mata be Maro ikatte du ye ei tani, in lapau. ⁹Ngan betanga i muku ngan amweta pang oo, inbe la nookoot nga aweta pang mulu nga. Nen le kumata tooltool sa

be iwetewete pang ye patomonaingi san le dawa ben bingi dook mata yo muku ngan kakauu in tiap nga, ngan dook mata be Maro ikatte du ye ei yo ikan le taukan motingi i.

¹⁰Ngan betanga yo nookoot awete nga, ngan awete be nen a di tooltool lodi dook mata pau ye tiap, bong be nen a Maro lono dook mata pau ye. Inbe au i akapye be ayei di tooltool a lodi ponana yau tiap lapau. Ngan kumata le be ayei di tooltool a be lodi ponana nga, ngan o ke be ayei kapraingi ke Kirisi tiap.

Maro Ipootoo Paulu Be Iyei Aposol

¹¹Ang di diek nga, ngan lok be lomim galanga nen, bingi dook mata yo muku ngan amweteweta pang i, in so ke tool sa la ipamaditi in tiap.

¹²Inbe au i akauu ye tool siap. Inbe di tooltool sa la tipatomonai au ye, ngan tiap lapau. Bong Yesu Kirisi la ipaposi pau a le akauu i.

¹³Le ang ngan o kalongo yo muku ngan atoo dada kidi Yuda ye sungunu kidi, nga oo. Ngan ye kene tani in akaua masngana pang di tooltool ke Maro yo tigaua ye bareme ke Yesu ngan a akapye be agarung di le imot. ¹⁴Inbe amuku pang di tooltool kapala ke di Yuda yo di dadawak nga, le allos di. Inbe akodo le amede be atoo dada yo kidi sasa kiau nga le imot. ¹⁵Bong ye kene yo tinak ipasui au ye tiao nga, ngan Maro lono pau a iyei dada dook mata pau le ipotau be ole ayei urata ki. Ngan le ye lal tani yo lon wete ye i, ¹⁶motong la ipaposo Natunu pau nga, a be nen ngan awetewete pang di tooltool yo tipa ye rara kidi Yuda tiap nga ye bingi dook mata tani. Le ye kene yo ipaposo Natunu pau ye in nga, ngan le ala ye tool sa be la atoru a ipagalangau ye ngan tiap. ¹⁷Inbe alo pang Yerusalem be lo akamata di tooltool yo tikaua urata ke aposol muku yau, ngan tiap. Bong pattu leu inbe ala pang tana mai ke Arabia, motong la amulu a ala pang malala mai Damaskas nga.

¹⁸Le nga ayepe la Damaskas ngo le rai tol iman a ila, motong la alo pang Yerusalem be lo akamata Pita a amru awetewete nga. Ngan le amru amyepe ye ke sangaul be limi. ¹⁹Le ye kene tani in mala be akamata touo aposol sa mulu siap, bong akamata Yemis yo Tool Mai taini i, in leu. ²⁰Le awete pang moolmool ye Maro matana nen; betanga yo awodo pang nga, ngan allungang ye tiap. ²¹Ngan ayepe Yerusalem a imot, motong la ala apa ye malala yo iken ye tana ke Siria le Silisia nga. ²²Le ye kene tani in di tooltool yo tigaua ye bareme ke Yesu a tiyepe Yudia nga, ngan tikamata touo matak pitiap le nga lodi galanga yau tiap lapau. ²³Bong di tooltool tina ngan di tooltool kapala tiwete pang di yau leu. Tiyei ne, “Ai, tool tani yo muku ngan ikaua masngana pang di tooltool yo titara lodi medana pang Kirisi i, in la nookoot nga iwetewete bingi dook mata pang di tooltool be titara lodi medana ye i.” ²⁴Nen le di tooltool tina, ngan tilongo betanga ye so yo Maro iyei yau nga, le tina tiyitmaka Maro ene.

Di Aposol Kapala Lodi Dook Mata Pang Paulu

2 ¹Ngan ayepe nango le rai sangaul be pai iman a ila, motong la amulu a aye Banabas amlo pang Yerusalem nga. Le nga ye kene tani in akaua Titi lapau a amye amlo. ²Ngan ye yo alo pang Yerusalem nga, yesoo Maro ipaposo lono pau be alo. Bong ye kene tani in agaua di kuto maimai leu a amye di amyepe, inbe apagalanga lodi ye bingi dook mata tani yo aweteweta pang di tooltool yo tipa ye rara kidi Yuda tiap nga. Ngan betanga tani in nen, be Maro ole ikaua yepongo dook mata pang di tooltool yo titoo ger ki nga tiap, bong pang di tooltool yo titara lodi medana pang Kirisi nga. Au i apagalanga di maimai tina ngan nen, yesoo au i lok tar nen, be urata kiau yo ayei muku nga, too yo nookoot ayei nga, ngan ke be ilene sokorai tiap. ³Ngan Titi tani yo amru amyepe i, in tool ke Girik. Bong di kuto maimai tina ngan tiwete touo betanga sa yo be amtoo ger kidi Yuda a be nen ngan amkoro tinini, ngan tiap. ⁴Ngan ye yo a le amye di amwetewete nen nga, yesoo di tooltool kapala ke kaplungunu tise a se tiyepe kataunu yidi tooltool ke Kirisi dawa ben di ngan di diede kapala. Bong tise be nen a se tigoigoi yidi ye yepongo dook mata yo Yesu Kirisi ikauu paidi i. Di tooltool tina ngan lodi be tasolo urata moonoo kidi Yuda ben di poranga a tatoo ger le momo yo kidi nga. ⁵Bong nen le am nga o ke be amtar touo kadi manga kasin pa be tiwetewete ye, ngan tiap. Amyei nen a be nen ngan betanga moolmool ke bingi dook mata tani in o ke be tipalele tiap, a be nen ngan katoo dook le imot.

⁶Ngan di tooltool kuto maimai tina yo tigaua Yerusalem nga, ngan ke be tiwete betanga sa mulu a lo tiseke ye betanga yo kiau nga tiap. Di ngan di tooltool tipayit di ben di nga tooltool edi maimai leu. Bong be edi maimai moolmool too tiap in so mai tiap, yesoo Maro lono ye di tooltool yo edi maimai leu nga tiap. ⁷Bong di tooltool kuto maimai tina nga, ngan tikilalau ben au i Maro ikaua urata pau be awetewete bingi dook mata pang di tooltool yo tipa ye rara kidi Yuda tiap nga, dawa ben yo ikaua urata nen pang Pita be iwetewete bingi dook mata pang di Yuda nga. ⁸Nen le Maro tani yo ikaua gurana pang Pita a iyei urata ben aposol a ilon di tooltool ke Yuda i, in ikaua gurana pau lapau be ayei urata ben aposol pang di tooltool yo tipa ye rara kidi Yuda tiap nga. ⁹Ngan Yemis iye Pita inbe Yowan nga, ngan di tooltool lodi galanga ye di ben di ngan timuku pang di tooltool kuto maimai kapala. Nen le ye kene yo tikilalau ben Maro lono pau a ikaua urata i pau ye lo ponana ki nga, ngan le titoko aye Banabas baemam a be iyei tarkilanga pam ben am nga amye di amgaua lomam ye urata. Ngan le tigaua lodi le atu nen, be aye Banabas ole amkaua urata ye di tooltool yo tipa ye rara kidi Yuda tiap nga, inbe di ngan ole tikaua urata ye di Yuda. ¹⁰Inbe tiwete pau aye Banabas be kin le

amru lomam tut di tooltool ke Kirisi yo ballingadi tiap ngan a amlon di. Ngan so tina yo kanakana ngan au i lok be ayei ngan nanga.

Paulu Ipasak Pang Pita

¹¹Bong ye kene yo Pita tani in isi Antiok ye in nga, ngan le si awete la matana a apasak panga, yesoo ye dada ki yo iyeii a ikapsap ye i. ¹²Ngan ye kene yo Yemis iwanga di tooltool ki pattu a tidu pang Antiok tiaong nga, ngan Pita tani in iye di tooltool ke Kirisi yo tipa ye rara kidi Yuda tiap ngan tigaua ye kaningi so. Bong ye kene yo di tooltool tina ngan tipa le si pombe ye in nga, ngan le Pita iyege di a iyepe manga mooloo ye di, yesoo itattadai di tooltool ke Kirisi yo tikodo le timede ye dada ke koranga tiniidi nga. ¹³Inbe di tooltool kapala ke Yuda yo titara lodi medana pang Kirisi nga, ngan tiwawa Pita ye dada dook tiap ki yo iyeii i. Ngan ye yo tiyei nen nga, ngan le tikaua Banabas lapau a la itoo di. ¹⁴Bong ye kene yo akamata di ngan titoo dada moolmool ke bingi dook mata tiap nga, ngan le awete pang Pita la di le imot matadi nen. Ayei ne, “Ai, ong i tool ke Yuda! E nga yelei a kuye ben ong i tool kidi Yuda tiap nga? E nga yelei be kumangmang ye di tooltool yo tipa ye rara kidi Yuda tiap nga be titoo dada le momo kidi Yuda nga?”

Tool Be Itara Lono Medana Pang Yesu Ngan Ole Ikauu A Ipamule

¹⁵Ngan idi nga tipasui idi le tapa ye rara kidi Yuda, le idi nga ben di tooltool ke yeingi noonoo yo tipa ye rara kidi Yuda tiap, ngan tiap. ¹⁶Bong lod galanga nen, Maro lono pang di tooltool la titoo ger ki yo ikap pang Mose nga, ngan la be iwete di be di ngan tooltool noonoodi, ngan tiap. Bong di tooltool la titara lodi medana pang Yesu Kirisi ngan leu la be iwete di be di ngan tooltool noonoodi nga. Le idi lapau, idi nga tatara lodo medana pang Yesu Kirisi a be nen ngan Maro iwetidi be idi nga tooltool noonoodoo. Nen le Maro iwetidi be idi nga tooltool noonoodoo ye lodo medana yo tataru pang Kirisi i, bong ye dada ke toongoo ger ke Maro tiap, yesoo ye dada ke toongoo ger in o ke be Maro iwete di be di ngan tooltool noonoodi, ngan tiap.

¹⁷Kumata le be tatoo ger ke Maro tiap, bong be tatara lodo medana pang Kirisi a be nen ngan Maro ikamatidi ben idi nga tooltool noonoodoo nga, ngan di tooltool kapala ole tiwete be idi nga taye noonoo dawa ben di tooltool yo tipa ye rara kidi Yuda tiap nga. Nga yelei, Kirisi la iyei idi le taye noonoo i? Tiap yege! ¹⁸Nen le kumata be apamadit dada yo muku ngan ayege koot nga inbe atoo ger ke Maro mulu nga, ngan ole ipaposau ben au i ke be atoo ger ke Maro tiap. ¹⁹Muku ngan akapye be atoo ger ke Maro, bong ngan ger tani in dada yo be tatoo a le Maro iwetidi be idi nga tooltool noonoodoo ye, in tiap. Nen le ayege ger tani dawa ben tool atu imata a iyege tana i oo, a be nen ngan ayepe maurek ye Maro. ²⁰Ngan le

dawa ben tipatatau aye Kirisi lo kai palasingi kaini, inbe amru ammata. Le nookoot nga ayepe ger parmana mulu tiap, bong Kirisi la iyepe lok i. Nen le yepongo kiau yo ayepe ye tana i nga, ngan ayepe ye Maro Natunu yo atara lok medana panga, in leu. Ya in lono pau mai san, inbe ya taunu iraia tinini le imot be ilonau. ²¹Le lok be awala murik pang dada ke Maro yo lono paidi a iyei dada dook mata paidi ye, in tiap. Nen le kumata be tatoo ger ke Maro a be nen ngan taye tooltool noonoonoo ye Maro matana nga, ngan Kirisi tani in o imata sokorai.

Be Tatoo Ger, Too Tatara Lodo Medana Pang Yesu?

3 ¹Ai, ang Galesia nga, ang ngan di tooltool kapakapa! Ngan sei tool ikaua lungunu yang i? Muku ngan awete pang mallangana a apagalanga lomim ye Yesu Kirisi yo tipatota lo kai palasingi kaini a imata, in oo. ²Le au i lok be kapagalangau ye so atu i ngan. Ngan kakaua Maro Amunu Silene nga ye soo dada? Kakauu ye yo katoo ger ke Maro nga, too ye yo kalongo bingi dook mata ngan le katara lomim medana pang Yesu nga? ³Ang ngan kayei ben tool kapa nga, too? Muku ngan kamadit be katoo Kirisi ye gurana ke Maro Amunu, e la nookoot nga lomim be katoo le imot ye ang tapmim gurana kiang nga, too? ⁴Ngan so le imot yo muku ngan pombe pang yang nga, ngan o lomim kalli, too? Ole lomim tut, yesoo so tina ngan pombe pang yang sokorai tiap. ⁵Maro ikaua Amunu Silene pang, inbe iyei mos kataunu yang nga, ye yo katoo ger nga, too? Tiap yege! Ya in ikauu pang ye yo kalongo bingi dook mata ngan le katara lomim medana pang Yesu nga.

⁶Ngan ole lomim tut ye Apram, yesoo Rau ke Maro iwete ye nen, “Apram itara lono medana pang Maro, ngan la le Maro iweta ye tool noonoonoo nga.”^a ⁷Ngan nanga, ole lomim galanga nen, di sema tooltool yo titara lodi medana pang Maro nga, ngan Apram di natunu moolmool. ⁸Le mukot ngan tiwodo betanga ilo ye Rau ke Maro be Maro ole iwete di tooltool yo tipa ye rara kidi Yuda tiap nga, ngan noonoodi ye yo titara lodi medana panga nga. Nen le muku ngan Maro iwete pang Apram ye bingi dook mata nen, “Ye ong i, ngan ole ayei urata dook mata pang di tooltool ke ni mai i le imot.”^b ⁹Ngan Apram tani in itara lono medana pang Maro, ngan la le Maro iyei urata dook mata panga nga. Le gaongo leu, Maro ole iyei urata dook mata pang di tooltool le imot yo titara lodi medana panga nga.

¹⁰Nen le di tooltool yo lodi tar be titoo dada ke ger ngan ole tiyei tooltool noonoonoo ye Maro matana nga, ngan ole Maro igarung di. Yesoo, Rau ke Maro iwete nen, “Kumata tool atu be itoo betanga tina le imot yo iken ye Rau ke Ger ngan dook tiap nga, ngan tool tani in

^a 3:6 Pudu 15:6 ^b 3:8 Pudu 12:3; 18:18; 22:18

ole Maro igarungu.”^c ¹¹Nen le lod galanga nen, tool sa ke be iyei tool noonnoonoo ye Maro matana ye yo itoo ger, ngan tiap. Yesoo, Rau ke Maro iwete nen, “Tool yo be iyei tool noonnoonoo ye matak i, in ole itara lono medana pau le ole iyepe ye yepongo yo ipa ye Maro i.”^d ¹²Bong dada yo ke toongoo ger i, in itoo dada yo ke tarungu lodo medana pang Maro in tiap. Nen le Rau ke Maro iwete nen, “Tool be itoo ger ke Maro nga, ngan kanakana nga itoo betanga ki le imot ngan la be iyepe ye nga.”^e ¹³Bong Kirisi iraiia tinini mai i le imot a tiraumate be iyimidi ye a ikau idi ye ger a taman tayepe dook. Nen le Maro o ke be igarungidi ye yo tatoo ger ki dook tiap, ngan tiap. Ngan malmal ke Maro yo paidi i, in la ya isola i dawa ben tina Rau ke Maro iwete nga. Ngan le iwete nen, “Di tooltool yo tipatoto di lo kai kaini nga, ngan di le imot ngan Maro igarung di ye kate malmal ki.”^f ¹⁴Ngan Kirisi iraiia tinini le imot be iyimidi ye nga, ngan be nen a iyei urata dook mata pang di tooltool yo tipa ye rara kidi Yuda tiap nga, dawa ben yo iyei urata dook mata pang Apram nga. Nen le Kirisi lono be tatara lodo medana panga a be nen ngan takaua Maro Amunu Silene yo ipamede betanga ye be ikauu paidi i.

Ger Ke Maro Inbe Betanga Medana Ke Maro

¹⁵Ang di diek nga, nga be awete le ananpootoo ye dada kiidi yo kanakana ngan tayei nga. Ngan gaongo leu, ye kene yo be di tooltool ru tigaua lodi le atu inbe yaru tipamede betanga ye koot nga, ngan o ke be tool sa isorroke, too iseke betanga sa mulu ye betanga yo tipamede, in tiap. ¹⁶Ngan muku ngan Maro ipamede betanga medana pang Apram ye tool yo be pombe ye rara ki i. Ngan le Rau ke Maro iwete be Maro ipamede betanga pang Apram iye di tooltool yo be pombe ye rara ki, ngan tiap, bong iwete, “pang Apram iye tool yo be pombe ye rara ki i,” in leu. Ngan betanga in lono ki ben iwete ye di tooltool alunu tiap, bong iwete ye tool ataleu yo Kirisi i. ¹⁷Ngan betanga kiau yo aweta in punu nen, muku ngan Maro ipamede betanga pang Apram le rai 430 iman a ila, motong la ger pombe mur nga. Ngan ger i pombe mur le ke be ipalele betanga medana tani yo Maro ipamede muku, in tiap. ¹⁸Nen le kumata be Maro iyei urata dook mata paidi ye yo tatoo ger nga, ngan ole isorroko betanga medana tani yo ipamede pang Apram i. Bong Maro lono dook mata pang Apram a ipamede betanga be ole iyei dada dook mata panga, ngan la le itoo betanga ki a iyei dada dook mata panga nga.

¹⁹Le kumata be nen nga, ngan ole yelei ye ger yo Maro ikap pang Mose be tatoo nga? O be nen a ipapos noonoo kidi tooltool lo iken mallangana. Ngan Maro lono be ger tina iken nen le ilo ye lal yo be tool tani yo iweta

^c 3:10 Ger 27:26 ^d 3:11 Abakuk 2:4 ^e 3:12 Urata ke Paroranga So 18:5

^f 3:13 Ger 21:23

be ipa ye rara ke Apram in pombe ngan. Le ger tina ngan Maro ikap pang di bangabangana ki, inbe di bangabangana ki du tiwete kes ger tina ngan pang tool atu yo iyepe kataunu kiidi taye Maro i. Motong la tool tani, in ikap paidi nga. ²⁰Bong ye kene yo Maro ipamede betanga pang Apram ye in nga, ngan tool sa iyepe kataunu kidi be Maro iwete betanga ki panga ngan tiap. Bong Maro ya taunu la ipamede betanga pang Apram i.

Ger Tina Ngan Punu Belel

²¹Ngan ye ger tina ngan be nen a ipalele betanga medana ke Maro yo muku ngan ipamede i too? Tiap yege! Kumata Maro ikaua ger tina ngan matana san yo ke be ikaua yepongo dook mata paidi in nga, ngan matin nga le dada tani ke toongoo ger i, in iyei idi le taye tooltool noonoonoo ye matana. ²²Bong Rau ke Maro iwete betanga galangana nen be di tooltool ke tana mai i le imot nga, ngan tiyepe ye gurana ke noonoo parmana, le ke be titoo ger tina tiap. Le ye yo tiyepe ye gurana ke noonoo parmana nga, ngan be nen a so yo Maro ipamede betanga ye i, in ole ikauu pang di tooltool yo titara lodi medana pang Yesu Kirisi nga.

²³Muku ngan ye lal yo ke tarungu lodo medana in pombe tiao nga, ngan ger iparamidi dawa ben tayepe rumu dook tiap kidi talnga dikidiki lono nga. Ngan le tayepe nen le se ye lal tani ke tarungu lodo medana in pombe mallangana. ²⁴Le Maro ikap ger tina ngan paidi a be ipassongidi ye panga kiidi a taman ye Kirisi. A be nen ngan ye lodo medana yo tataru pang Kirisi i, in ole Maro iwetidi be idi nga tooltool noonoodoo. ²⁵Nen le nookoot nga lal yo ke tarungu lodo medana in pombe oo. Le o ke be tayepe la ger tina ngan parmana mulu tiap.

Maro Di Natunu

²⁶Ang le imot ngan Maro di natunu ye lomim medana yo kataru pang Yesu Kirisi i. ²⁷Nen le ang di tooltool yo kaye Kirisi kagaua a tirriu ang ye ene nga, ngan kakaua Kirisi pang dawa ben kakaua sousoung paunu a kasousou ye nga. ²⁸Ngan nen le dada sa matana ki ki be iken kataunu kidi Yuda le di tooltool yo tipa ye rara kidi Yuda tiap nga, ngan tiap. Inbe dada sa be iken kataunu kidi tamoto le garup, too kataunu kidi tooltool ke poranga le di tooltool yo ke poranga tiap nga, ngan tiap. Bong nookoot ye Yesu Kirisi nga, ngan ang le imot ngan kagaua le ataleu. ²⁹Inbe kumata le be ang ngan ke Kirisi nga, ngan ole kayei ben di tooltool yo pombe ye rara ke Apram nga lapau. Ngan ole ang tina ngan la be kakaua soo so yo Maro ipamede betanga medana ye i.

4 ¹Ngan be aseke betanga kiau mulu nen. Kumata tool atu be natunu tamoto atu nga, ngan be pang dama ni nga, ngan ole natunu tani in ikap so tina ke tamana yo ipamede betanga ye be ikap panga, ngan le imot. Le ye kene yo natunu tani in iyei kase paunu go nga, ngan iyepe

dawa ben poranga ke tamana tani in. ²Nen le ye kene yo iyei kase paunu go nga, ngan di tooltool kapala la matadi kala, inbe matadi kala so ki tina le ilo igoro lal tani yo tamana itaru i. ³Le gaongo leu ye idi nga lapau, ye kene yo idi nga tayepe ben di kakase ye in nga, ngan le tatoo dada dook tiap ke tana i dawa ben poranga yo ilongo betanga ke tool mai ki a itoo i. ⁴Bong lal yo Maro itaru, in pombe, motong iyawara Natunu a isi. Ngan isi nga, ngan le si garup atu kaponu ye, motong la ipasuii ngan le iyei tool a iyepe la ger yo kidi Yuda ngan parmana. ⁵Le ye punu yo a le Maro iyawara Natunu a si iyepe la ger kidi Yuda parmana ye i, in be nen a irai tinini mai i le imot a tiraumate be iyimidi ye yo tayepe la ger parmana nga, a be nen ngan ikau idi a ipamulidi le man taye ben Maro di natunu. ⁶Ngan ye yo ang ngan di natunu nga, ngan la le iwanga Natunu Amunu a isi lomim nga. Le nga Amunu tani in iyei ang a koomim le mai nen, “Tamak, alei Tamak.” ⁷Nen le ang ngan kayepe ben di poranga mulu tiap, bong Maro iyei ang a kayei ben ya di natunu oo. Inbe kumata le be kayei ben Maro di natunu koot nga, ngan so tina le imot yo be ikap pang natunu nga, ngan ole ikap pang lapau.

Paulu Lon Modoko Mai San Ye Di Galesia

⁸Muku nga ang ngan lomim galanga ye Maro tiap, ngan la le kayei ben di poranga pang di so yo maro moolmool tiap nga. ⁹Bong nookoot nga lomim galanga ye Maro oo. Le awete nen, bong dook mata be awete mulu nen, Maro lon galanga yang oo. E nga yelei be kamulu a kala pang ye dada dook tiap yo ke tana i nga? Ngan dada dook tiap yo nen nga, ngan taukan gurana yo be ilonang nga. E nga yelei be la dada dook tiap ke tana ngan iparamang a be kayei poranga panga mulu nga? ¹⁰Ngan ang ngan kakapye be katoo momo kidi Yuda le kayei dawa ben di a kaporonai lal maimai kidi yo pombe ye ke le taudu le rai kapala nga. ¹¹Nen le au i atattadai yang san ye so yo kayei nga, yesoo lok tar nen be urata kiau yo ayei pang a be alonang ye nga, ngan ole ilene sokorai.

¹²Ang di diek nga, au i lok mede be le katoo betanga kiau a kayepe le dawa ben au i. Ngan muku nga ayepe dawa ben ang ngan, inbe ye kene tani in mala be kayei touo kak so sa dook tiap, ngan tiap. ¹³Le moolmool, ang ngan o lomim tut go ye punu belei a le amala yang kulkulunu mala awetewete pang ye bingi dook mata i nga. Ngan yesoo, ye kene tani in tinik gurana tiap. ¹⁴Inbe ye tinik yo gurana tiap i, in iyei ang le igarung lomim mai san. Bong le mala be kawala murimim pau, too tinimim booroomoo yau, ngan tiap. Bong lomim ponana yau a kakau au le dawa ben kakaua bangabangana atu ke Maro, too dawa ben kakaua Yesu Kirisi nga. ¹⁵E nookoot nga lo ponana kiang tani in iken ngai? Awete pang moolmool nen, ye kene tani in lomim pau mai san be kalonau. Le nga yo be awete pang be kapai matamim patunu ngan a kakap pau nga, ngan

matin nga le kapai a kakap pau. ¹⁶E la nookoot nga be ayei koi pang ye yo awetewete pang ye betanga moolmool nga, too?

¹⁷Ngan di tooltool kapala nga, ngan tinidi bese be tikau ang a kala ye di nga, ngan ye dada yo dook mata nga tiap. Bong di ngan lodi be tiyei ang nen a kayepe le manga mooloo yau, a be nen ngan tinimim bese be katoo di leu. ¹⁸Le kumata be tinimim bese nga, ngan dook mata, bong be nen nga, ngan tinimim bese be kayei dada dook mata pang di diemim kapala. Inbe kanakana ngan kayei dada tina le ikenen leu, bong kayei ye kene yo ayang tayepe ye in leu be. ¹⁹Atoo, di natuk yo lok pang mai san nga, au i nga akanamaia masngana mulu yang dawa ben masngana yo pombe pang ye garup yo be ipasui i. Au i ole ayei nen le lo kakodo le kamede ye Kirisi yo iyepe lomim in. ²⁰Nen le so yo lok kaua urata ye mai san i, in be nookoot nga ole ayang tayepe, inbe awete betanga sa yo be alonang ye nga, yesoo lok sarere yang ye dada yo kayei nga.

Kattenge Betanga Ke Aka Iye Sera

²¹Ang di tooltool yo lomim be katoo ger nga, kawete pau ngan. Ang ngan lomim galanga ye so yo Mose iwodo a iken ye ger tina nga lapau? ²²Ngan Rau ke Maro iwete nen be Apram in di natunu tamoto ru. Ngan garup yo iyei poranga pang rimana i, in ipasuiu atu, inbe garup yo yooloo i, in ipasuiu san. ²³Inbe Apram natunu tani yo garup poranga ipasuiu i, in ipasuiu ye dada ke di tooltool ke tana. Bong natunu yo rimana ipasuiu i, in ipasuiu ye dada yo Maro ipamede betanga medana pang Apram ye i.

²⁴Le di garup ru tina nga, ngan tinanpootoo betanga medana tina yo ru nga. Ngan betanga medana atu in ke kawal Sinai, in be ipasui nga, ngan ole di natunu tiyei poranga leu, in la Aka i. ²⁵Nen le Aka tani in inanpootoo kawal Sinai yo ikodo ye tana mai Arabia i. Inbe inanpootoo Yerusalem yo iken nookoot katai i, in lapau, yesoo di tooltool ki ngan tiyepe ben poranga pang ger. ²⁶Bong Yerusalem yo iken ye malala ke Maro i, in ke be iyei ben garup yo poranga in tiap. Ya in la tinada i. ²⁷Le ben tina betanga yo tiwodo lo iken ye Rau ke Maro nga, ngan iwete nen, "Ong garup yo kupasui tiap le taukam natum i, in lom ponana.

Ong garup yo kuyetai touo masngana ke pasuiungu pitiap i, in kin le lom dook mata.

Be nen ngan kuwou, inbe lom ponana a koom le mai, yesoo ole natum alunu kaiye le tillos di kakase ke garup yo nintooroo i."^g

²⁸Le di diek nga, ang ngan dawa ben Esaka. Ngan ye betanga medana tina yo Maro apamede i, ngan le ang ngan kayei Maro di natunu. ²⁹Nen

le ye kene tani in kase yo tipasuiu ye dada kidi tooltool ke tana i, in iyei dada dook tiap pang kase san tani yo tipasuiu ye gurana ke Maro Amunu Silene i. Ngan la nookoot nga nen lapau, dada yo nen ngan gaongo leu la iken nga. ³⁰Bong soo betanga Rau ke Maro iweta i? Rau ke Maro iwete nen, “Kanganga garup yo poranga in le ipa ye natunu. Ngan garup yo poranga i, in natunu tani o ke be ikap touo so kasin pa ye tamana le ben natunu yo rimana ipasuiu, in pitiap yege.”^h ³¹Nen le di diek nga, idi nga garup yo poranga in di natunu tiap, bong idi nga garup la poranga tiap in di natunu.

Kin Kayei Poranga Mulu Be

5 ¹Kirisi ilonidi a tayepe le manga mooloo ye urata moonoo yo ke ger ngan oo. Le ke be la taye ben poranga pang ger mulu tiap. Nen le ole kakodo le kamede ye Kirisi, inbe kin kamalum pang di tooltool a tiyei ang le kayei dawa ben poranga pang ger mulu be.

²Ai, kapalongo a katar talngamim ye betanga kiau. Au Paulu i awete nen, kumata le be kamalum pang di tooltool be tikoro tinimim nga, ngan urata ke Kirisi tani yo iyei i, in o ke be ilonang kasin pitiap yege. ³Inbe awete betanga galangana mulu pang di tooltool le imot yo timalum pang di tooltool a tikoro tinidi ngan nen. Kumata le be titoo dada yo nen nga, ngan kin titoo ger tina nga dook le imot. ⁴Nen le ang di sema tooltool yo kawete be katoo ger ngan ole kayei tooltool noonoonoo ye Maro matana nga, ngan ang tapmim kayepe manga mooloo ye Kirisi. Nen le Maro yo lono pang di tooltool a iyei dada dook mata pang di i, in kawala murimim panga. ⁵Bong idi yo tatara lodo medana pang Kirisi nga, ngan Maro Amunu Silene iyepe yidi inbe ipamedidi a be nen ngan tatara lodo le atu, inbe tanamu yo be iwetidi ye tooltool noonoonoo nga. ⁶Nen le idi tooltool yo taye Yesu Kirisi tagaua nga, ngan dada yo ke koranga tiniidi in ben so sokorai, inbe dada yo ke koranga tiniidi tiap i, in so sokorai lapau. Bong dada yo be tatara lodo medana pang Kirisi a be nen ngan lodo dook mata pang di diede i, in la so moolmool i.

⁷Muku nga ang ngan ben kadada dook mata ye parsukungu. E nga sei tool ilelang be katoo betanga moolmool tiap i? ⁸Ngan dada yo nen nga, ngan ipa ye Maro, tool yo ikiu ang panga i, in tiap. ⁹Ngan ole lomim tut ye so yo be iyeie porong a isung i, in so mai tiap san, bong ke be ole iyeie porong tani a isung le imot. ¹⁰Bong au i Tool Mai ipamedau le atara lok le atu yang nen, o ke be katoo dada sa mulu tiap. Inbe sei tool yo be igarung lomim nen i, in ole Maro iyemenaii. ¹¹Ang di diek nga, di tooltool kapala tiwete nen be awetewete pang di tooltool be tikoro tinidi. Bong awete nen tiap, ngan la le di Yuda tigarungau nga. Ngan kumata

^h 4:30 Pudu 21:10

awete be di tooltool tikoro tinidi nga, ngan betanga yo ke kai palasingi ke Kirisi i, in o ke be iyei di tooltool le katedi malmal pau mulu tiap. ¹² Au i lok mai san nen be di tooltool yo tigarung lomim nen nga, ngan tikodo le timede mata ye dada yo ke koranga tinidi i. Bong be nen nga, ngan di tapdi tikoro tinidi a tigarung di le dook tiap yege.

¹³ Ngan nanga ang di diek nga, ang ngan Maro iku ang be kayei poranga mulu pang dada yo ke ger, nga tiap. Le be nen ngan kin lomim tar be ang tapmim ole katoo lomim ye soo so yo be kayei nga be. Bong katoo dada yo be lomim pang di diemim mai san inbe kayei ben poranga pang di a kalon di ye i. ¹⁴ Ngan ger tina le imot ke di Yuda nga, ngan punu igaua le imot a iken ye ger ataleu naii: “Lom pang di diem mai san dawa ben yo ong taum lom pong mai san nga.”ⁱ ¹⁵ Nen le kakawai yang dook leu. Yesoo, kumata le be kayei ben di asara gok a kapassak le ang tapmim kapattoko nga, ngan ole kagarungang a kallemim le imot.

Dada Ke Maro Amunu Inbe Idi Tooltool Lodo

¹⁶ Nga ole awete pang nen, kin le kamalum pang Maro Amunu Silene a be nen ngan ipassongang ye panga kiang. Ngan la o ke be katoo dada dook tiap yo lomim kaua urata ye be kayei, ngan tiap nga. ¹⁷ Nen le soo dada dook tiap ke noonoo yo idi tooltool lodo be taye nga, ngan irautoo soo dada dook mata yo Maro Amunu Silene lono be taye nga. Inbe soo dada dook mata yo Maro Amunu Silene lono be taye nga, ngan irautoo soo dada dook tiap ke noonoo yo lodo be taye nga. Ngan yaru le ru nga tiyei ben koi, le soo so yo lomim be kayei nga, ngan o ke be kayei tiap. ¹⁸ Bong kumata le be Maro Amunu Silene ipassongang ye panga kiang a be katoo nga, ngan o ke be kayepe ye dada yo ke ger ngan parmana mulu tiap.

¹⁹ Le ang ngan lomim galanga ye dada dook tiap ke noonoo yo di tooltool lodi be tiyei ngan oo. Ngan dada tina ngan nen: dada ke bauk, inbe dada yo giri leu ye Maro matana nga, inbe dada ben kidi gaunu yo tiyei nga, ²⁰ inbe dada ke sungunu pang maro yo doko nga, inbe dada ke pidipidi, inbe dada ke be tiye di diedi tiyei koi, inbe dada ke passakungu, inbe dada ke matadi gorengana ye so kidi diedi, inbe dada ke kate malmal, inbe dada ke be lodi pang di tapdi leu, inbe dada ke be tiye di diedi tigauagaua tiap a la tiyepi kidi kidi, ²¹ inbe dada ke be matadi yoonoonoo, inbe dada ke yinungu ran medana a kutodi moo ye, inbe dada ke be di tooltool tigaua be tiyin ran medana a tiyei dada dook tiap pang di diedi, inbe dada matana matana kapala yo nen nga. Ngan muku ngan awete pang ye oo, inbe la nookoot nga awete pang ye mulu nga. Di tooltool yo tiyei dada nen nga, ngan o ke be tilo tigaua ye di tooltool yo Maro be matan kala di ngan tiap.

ⁱ 5:14 Urata ke Paroranga So 19:18

²²Bong be Maro Amunu Silene ipassongo di tooltool ye panga kidi nga, ngan ole tiyei dada yo nen nga: lodi pang di diede mai san, inbe lodi ponana ye yepongo kidi, inbe tiyepe ye lo silene, inbe titoko too katedi le katedi malmal tarai pang di tooltool tiap, inbe tilon di tooltool, inbe tiyei dada dook mata leu, inbe titoo betanga kidi dook mata, ²³inbe tiyepe moonoombe dook, inbe tikaptut di dook ye yepongo kidi. Ngan ger tina ngan sa ke be igunkala dada yo nen nga tiap. ²⁴Le di tooltool yo ke Yesu Kirisi nga, ngan di ngan ben tiraumata dada dook tiap ke noonoo yo iken lodi nga, ngan le ipa ye urata dook tiap ki tina, ngan a tipatoto lo kai palasingi kaini le imata oo. ²⁵Nen le idi nga Maro Amunu Silene la ikaua yepongo dook mata paidi i. Le be nen ngan ole tatoo Maro Amunu Silene a ipassongidi ye panga kiidi. ²⁶Inbe kin le idi taudu tayitmak ede be, inbe tasokkara di diede lodi ye patokongo be, inbe matada gorengana ye so kidi diede kapala be lapau.

Talon Di Diede

6 ¹Ang di diek nga, kumata le be ang tina ngan atu be ikapsap ye dada ke noonoo nga, ngan ang di tooltool yo katoo Maro Amunu Silene, ngan ole kayei dada yo dook mata ngan pang tool tani in a kaloni a kakarata ye dada ki yo iyeei i. Bong ang tapmim ngan kin le kakawai yang dook leu, ole nen ngan Satan itou ang lapau ngan ole kakapsap ye dada ke noonoo. ²Le ang ngan ole kalon di diemim a kasolo moonoo kidi. Kumata le be kayei dada yo nen nga, ngan ole katoo ger yo ke Kirisi i. ³Nen le kumata tool atu lon tar be ya in tool mai bong be ilono ene san tiap nga, ngan ya taunu ikaua lungunu ye. Ngan ya in tool mai tiap. ⁴Le ang tina atu ngan ole kakamatang ye soo dada kiang tina yo kayei nga, inbe lomim kaua urata ye ben ang ngan dook too tiap. Kumata soo so yo kayei ngan be dook mata nga, ngan ole lomim ponana ye dada kiang dook mata tina yo kayei nga. Bong le kin kakamata dada yo di diemim tiyei nga lo ngan be lomim ponana ben dada kiang yo kayei ngan illos di diemim ye dada kidi yo tiyei nga, ngan be. ⁵Ngan awete nen nga, yesoo ang atu ngan ole kayei urata kiang tapmim.

⁶Inbe sei tool yo tipatomonaii ye betanga ke Maro i, in be nen ngan ipoto so ki yo dook mata ngan le ikap kapala pang tool tani yo ipatomonaii i.

⁷Kin le kallungang tapmim a lomim tarang be ang ngan ke be ole kakaua lungunu ye Maro, ngan be. Kumata tool be ipe so luana idu kumu ki nga, ngan ole so tani in la be ikaua kanono i. ⁸Ngan nanga, kumata tool be ikapki dada dook tiap ke noonoo yo lon kaua urata ye nga, ngan ye lal ke kaningi so matana ngan ole ikaua masngana yo taukan motingi i. Bong kumata tool be ikapki dada dook mata yo Maro Amunu lon ponana ye nga, ngan ole ikaua yepongo dook mata yo taukan motingi

i. ⁹Le kin tinimim booroomoo ye yeingi dada yo dook mata, ngan be. Ngan kumata le be taye i urata le ikenen leu nga, ngan ole ye lal yo ke kaningi so matana in nga, ngan ole takap so dook mata san. ¹⁰Nen le soo lal be idi nga taye i dada yo dook mata ngan pang di tooltool ye in nga, ngan taye i. Inbe ole takodo le tamede moolmool ye yeingi dada yo dook mata ngan pang di diede kapala yo titara lodi medana pang Tool Mai nga lapau.

Paulu Lon Ponana Ye Kai Palasingi Ke Kirisi

¹¹Nookoot nga kakamata betanga tina yo awodo le maimai a iken ye motingi ke rau i nga, ngan awodo ye au tauk baek.

¹²Di tooltool yo tikodo le timede ye dada ke koranga tinimim nga, ngan be nen a di Yuda lodi dook mata ye di. Ngan ye yo a le tiye i nen nga, ngan be nen a tiyepe manga mooloo ye betanga ke kai palasingi ke Kirisi a be nen ngan di Yuda tigarung di be. ¹³Inbe di tooltool yo titoo momo kidi Yuda ye koranga tinidi nga, ngan di tapdi nga titoo ger dook tiap. Di ngan lodi be tikoro tinimim, a be nen ngan tiyitmak edi ye so yo tiye i ye tinimim nga. ¹⁴Bong au i ke be ayitmaka ek ye so yo aye i nga tiap. Ole ayitmaka Yesu Kirisi ye urata yo iye i ye kai palasingi kaini, in leu. Le ye urata yo iye i i, in dawa ben amata le nookoot nga lok pang dada dook tiap yo ke tana i, nga tiap. Inbe di tooltool yo titoo dada nen nga, ngan lodi dook tiap pau lapau. ¹⁵Ngan nanga, dada yo ke be tikoro tool tinini in so sokorai, inbe dada yo be tikoro tool tinini tiap i, in so sokorai lapau. Bong so maiyoko ataleu in nen, ole tool iportaka lono le iye i ben tool paunu mulu nga. ¹⁶Nen le di tooltool le imot yo tikaua dada i a tiparama le titoo nga, ngan ole Maro lono pang di a ilon di le tiyepe ye lo silene yo ki i. Inbe di tooltool tina, ngan la di tooltool moolmool ke Maro nga.

¹⁷Le betanga kiau yo be aweteporai in nen; di tooltool yo tirau au, inbe moonongoo yo iken ye tinik nga, ngan ipaposau ben au i poranga ke Yesu le lok be tool san mulu ikaua urata moonoo sa mulu pau tiap.

¹⁸Ang di diek nga, ngan apatarau nen be Tool Mai kiidi Yesu Kirisi yo iyepe lomim i, in ole lono pang a iye i dada dook mata pang ang le imot. Moolmool.